

MINI

wakoosta?!

BUDGETBEURS

BEGELEIDERSHANDLEIDING

(versie lagere schoolkinderen)

BudgetInZicht (BIZ) West-Vlaanderen

DE MINI-WAKOSTA?! BUDGETBEURS

OPZET

Met de mini-WAKOSTA?! budgetbeurs leren kinderen uit het 5e en 6e leerjaar, spelenderwijs nadenken over hun eigen budget, wensen en verlangens. De leerlingen moeten beslissingen nemen over hun inkomsten en uitgaven om uiteindelijk een eindbedrag te bereiken.

Elke leerling start met een beginsaldo van 700 euro waarmee ze het spel moeten doorkomen.

DOEL

We willen de leerlingen laten ervaren dat hun keuzes gevolgen hebben.

GROEPSGROOTTE

De leerlingen worden in groepjes verdeeld. Bij voorkeur maximum per 8.

BEGELEIDING

De methodiek kan worden gegeven door een maatschappelijk werker en/of door de begeleidende leerkracht. Een samenwerking tussen beide is een meerwaarde.

LOCATIE

De mini-WAKOSTA?! kan zowel in de klas als in het OCMW/Sociaal Huis worden gespeeld, afhankelijk van de beschikbare accommodatie.

Een bezoek aan het OCMW/Sociaal Huis heeft als pluspunt dat het de leerlingen op een leuke en laagdrempelige manier laat kennismaken met de dienst. De afstand tussen de school en het OCMW/Sociaal Huis moet dan wel haalbaar zijn.

MATERIAAL

- De quiz van het Sociaal Huis afgedrukt op A3.
- Voor elke leerling een budgetplanner om hun inkomsten en uitgaven doorheen het spel bij te houden.
- Voldoende balpennen voor het invullen van de budgetplanner.
- Plakband om bepaalde items op te kunnen hangen (bv. "zweet je rijk").
- Per thema is uitgewerkt materiaal beschikbaar:
 - Quiz over het sociaal huis
 - Cadeaukeuze
 - Pimp je kamer
 - Zweet je rijk
 - Bel je arm
 - Speeltijd
 - Energie-wijzer
 - Proef je rijk
- Flesjes cola van Coca Cola en Everyday en zakjes chips van Everyday om uit te delen bij de laatste opdracht.

Leuk extraatje: voorzie de producten van op de boodschappenlijst bij 'Proef je rijk' zodat je die kan uitstallen op een tafel, zo creëer je een echte winkelervaring.

QUIZ HET SOCIAAL HUIS

QUIZ SOCIAAL HUIS

- **VRAAG**

Wat doet een sociaal huis?

- **RICHTLIJN VOOR ANTWOORD**

Een sociaal huis is een plek waar mensen naartoe kunnen als ze hulp nodig hebben. Ze kunnen er praten over problemen zoals geld, gezondheid of andere dingen waar ze zich zorgen over maken.

WAT IS ARMOEDE?

- A. GEEN GELD HEBBEN OM ETEN TE KOPEN
- B. GEEN GELD HEBBEN OM HOBBY'S TE DOEN
- C. GEEN GELD HEBBEN OM ETEN TE KOPEN EN HOBBY'S TE DOEN EN NOG VEEL MEER

- **EXTRA VRAAG**

Wat betekent het als iemand arm is?
Of wat betekent armoede?

- **RICHTLIJN VOOR ANTWOORD**

Armoede betekent dat iemand niet genoeg geld heeft om belangrijke dingen te kopen, zoals eten, kleren, speelgoed,...

Het kan ook betekenen dat ze niet genoeg geld hebben om leuke dingen te doen, zoals naar de film gaan of op vakantie gaan.

HOEVEEL MENSEN LEVEN ER IN ARMOEDE IN BELGIË?

- A. 260 000
- B. 530 000
- C. 810 000

- **EXTRA AANVULLING**

In België leven ongeveer 810 000 mensen in armoede. Dat is een groot aantal! Het betekent dat er veel mensen zijn die soms moeite hebben om genoeg geld te hebben voor alles wat ze nodig hebben.

- **EXTRA VRAAG**

Hoe denk je dat we kunnen weten hoeveel mensen er in België arm zijn?

- **RICHTLIJN VOOR ANTWOORD**

Mensen die dit soort dingen onderzoeken, kijken naar veel verschillende dingen, zoals hoeveel geld mensen verdienen, of ze een fijne plek hebben om te wonen, en of ze genoeg eten hebben.

Dan tellen ze al die informatie bij elkaar op om een idee te krijgen van hoeveel mensen arm zijn.

HOEVEEL KINDEREN LEVEN ER IN ARMOEDE IN BELGIË?

- A. 320 000
- B. 430 000
- C. 510 000

HOEVEEL MENSEN ZIJN DAKLOOS IN ONZE REGIO?

- A. 852
- B. 1313
- C. 2463

WAAR KAN JE TERECHT ALS JE HET MOEILIK HEBT?

- A. HET SOCIAAL HUIS
- B. DE BIBLIOTHEEK
- C. HET GEMEENTEHUIS

EXTRA AANVULLING

Armoede kan ook kinderen treffen, waardoor ze soms niet alles kunnen doen of krijgen wat ze nodig hebben. Het is belangrijk dat we begrijpen hoeveel kinderen het moeilijk hebben, zodat we kunnen proberen hen te helpen.

EXTRA VRAAG

Weten jullie wat dakloos zijn betekent?

RICHTLIJN VOOR ANTWOORD

Dakloos zijn betekent geen huis hebben om in te wonen. Soms hebben mensen geen plek om te wonen, en dat is heel moeilijk. We kunnen proberen deze mensen te helpen door ze een veilige plek te bieden om te verblijven.

EXTRA AANVULLING

Als je het moeilijk hebt, kan je bv. naar het sociaal huis gaan. Daar werken mensen die je kunnen helpen met allerlei problemen, zoals geldproblemen, gezondheidsproblemen, of als je je alleen voelt.

EXTRA VRAAG

Als je problemen hebt en je weet niet wat je moet doen, waar kan je dan naartoe gaan voor hulp?

RICHTLIJN VOOR ANTWOORD

Er zijn plaatsen waar je hulp kunt krijgen als je het moeilijk hebt. Het is belangrijk om te weten waar je naartoe kunt gaan als je problemen hebt, zodat je hulp kunt krijgen om ze op te lossen.

WAAR KAN JE EEN SOCIAAL HUIS VINDEN?

- A. IN BRUSSEL
- B. ENKEL IN EEN GROTE STAD
- C. IN ELKE GEMEENTE

• EXTRA AANVULLING

Een sociaal huis is een speciale plek waar mensen naartoe kunnen als ze hulp nodig hebben.

• EXTRA VRAAG

Denk na over waar je zelf woont. Is er een plek in jouw buurt waar mensen naartoe kunnen als ze problemen hebben?

WIE KAN TERECHT IN HET SOCIAAL HUIS?

- A. MENSEN DIE SCHULDEN HEBBEN
- B. IEDEREEN
- C. MENSEN DIE EEN ANDERE TAAL SPREKEN

• EXTRA AANVULLING

Het sociaal huis is er voor mensen die problemen hebben en hulp nodig hebben.

• EXTRA VRAAG

Probeer na te denken waarom het belangrijk is dat iedereen hulp kan krijgen in het sociaal huis.

• RICHTLIJN VOOR ANTWOORD

Hoe zou jij je voelen als je geen hulp kon krijgen als je problemen hebt?

IN HET SOCIAAL HUIS KAN JE OOK TERECHT VOOR EEN VOEDSELPAKKET, MAAR WAT IS DAT?

- A. EEN BOX MET ETEN VOOR MENSEN DIE WEINIG GELD HEBBEN
- B. WARME MAALTIJDEN DIE ZE AAN HUIS BRENGEN
- C. HELLO FRESH BOX OM THUIS KLAAR TE MAKEN

• RICHTLIJN

Soms hebben mensen niet genoeg geld om eten te kopen. Het sociaal huis kan hen helpen door ze een speciale box te geven met eten erin.

**HELP! JE HUIS STAAT IN BRAND!
HOE KAN HET SOCIAAL HUIS JOU
HELPEN?**

A. ZE HELPEN BLUSSEN

B. ZE ZORGEN DAT JE TIJDELIJK IN EEN HUIS
VAN HEN KAN WONEN

C. ZE BETALEN EEN NIEUW HUIS VOOR JOU

• EXTRA VRAAG

Denk na over andere manieren waarop het sociaal huis mensen kan helpen in noodgeval.

• EXTRA VRAAG

Wat zou je willen dat ze voor je doen als er iets ernstigs gebeurt?

**WAT DOET HET SOCIAAL
HUIS NIET?**

A. HELPEN MET FACTUREN BETALEN

B. HELPEN MET PAPIEREN INVULLEN

C. HELPEN MET JE HUISWERK

• EXTRA AANVULLING

Het sociaal huis kan veel dingen doen om mensen te helpen, maar niet alles.

• EXTRA VRAAG

Probeer na te denken over de verschillende soorten hulp die het sociaal huis biedt. Wat zijn de dingen die je zou kunnen doen zonder hulp van anderen?

HANDLEIDING

STARTVRAGEN

- Wat is een budgetplanner?
Bestaat op papier, maar ook online (bv. WAKOSTA?!-app)
- Wie houdt zijn geld nu al goed bij? Hoe doe je dat?
- Welke inkomsten hebben jullie nu?
Zakgeld, geld voor een verjaardag, geld door klusjes,...
- En welke uitgaven?

VERDERE VERLOOP

Elke leerling start met een budget van €700 voor dit interactief traject.

CADEAUKEUZE

Iedere leerling wordt uitgedaagd om een gadget te kiezen. Ze kiezen een gadget en betalen hier de desbetreffende prijs voor. Aan de begeleider om alle gadgets heel goed te promoten:

- Een nieuwe fiets om naar het middelbaar te gaan en uitstapjes met je vrienden,
- Een Playstation,
- Een e-book om spannende boeken op te lezen,
- Een vlogcamera om de leukste filmpjes mee op te nemen,
- Een gelnagel-pakket voor de mooiste nagels,
- Een VR-bril om je spelletjes nog beter te beleven,
- Een leuke Nintendo Switch,
- Een eigen tablet voor naar het middelbaar waar je ook heerlijk kan op gamen,
- Een optie om te sparen.

Laat de leerlingen om de beurt een gadget kiezen. Als te veel leerlingen hetzelfde gadget kiezen, leg dat gadget dan opzij en laat hen iets anders kiezen. Dit zal later voor meer interactie zorgen.

Jouw cadeaukeuze - vragen

- Wat heb je gekozen en waarom net die keuze?
- Schrok je van het bedrag dat je moest betalen voor je gadget?
- Vond je het kiezen makkelijk of wou je het liefst meerdere dingen kiezen?
- Wat helpt jou kiezen?
- Ben jij iemand die makkelijk je centen uitgeeft aan cadeaus of vind je dat moeilijk?

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

PIMP JE KAMER

Elke leerling kiest een voorwerp om zijn kamer te pimpen. Aan elk voorwerp zit een bedrag verbonden.

- Hippe zetel - €120

Je vond in een leuke meubelwinkel een budgetvriendelijke zetel. Je betaalde er nog 120 euro voor. De nieuwe zetel past super goed bij je kamer en zit bovendien heerlijk.

- TV - €200

Joepie solden! Je wil al zolang een tv in je kamer en nu heb je de kans! 200 euro voor de TV met een scherm van 32 inch.

- Accentmuur - €50

Een vriend van je deed een cursus graffiti en muurschilderen en wil graag je kamer pimpen met je favoriete tekening op de muur. Je hoeft enkel de verf te betalen. Het zou je maar 50 euro kosten, maar je krijgt er wel een ferme nieuwe muur voor in de plaats.

- Toffe verlichting - €70

Verlicht je kamer met een speelse en sfeervolle touch! Met een set van kleurrijke en een unieke lampen, geef je je kamer een magische uitstraling. Perfect om 's avonds te relaxen of een gezellige sfeer te creëren wanneer je vrienden over de vloer hebt.

- Soundbox - €100

Je kamer moet echt een 'chille' plaats worden om met vrienden naar muziek te luisteren, dus een goede box om muziek te beluisteren is nodig. Je ziet op Mediamarkt net een aanbieding voor je favoriete box. Je haalt die meteen.

- Kamerplanten - €65

Je droomt van een rustige sfeer in je kamer en bent gek van planten! In een plantenwinkel ging je op zoek naar een groot pronkstuk en wat kleine plantjes voor de afwerking. Op deze manier kan je je kamer op de perfecte manier omtoveren en haal je de natuur in huis.

Pimp je kamer - vragen

- Hoe verloopt het bij jou als je iets leuks wil? Moet je dat zelf betalen of krijg je dat cadeau?
- Zijn er dingen waar je gemakkelijk je eigen geld aan uitgeeft?
- Wat doet je keuze met je budget?

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

ZWEET JE RIJK

Na elke ronde mag iedere groep een klusje doen om zo hun budget aan te sterken. Elke leerling heeft 6 'klussen' waaruit ze kunnen kiezen. Indien iemand liever niet bijklust, dan kan dat zeker ook een optie zijn. Je hoeft de leerlingen hiervoor niet te verplichten.

De 'klusjes' houden een actieve opdracht in en kunnen de volgende zijn:

- 1 minuut op je tenen staan (€30)
- 1 minuut op één been staan (€30)
- 1 minuut liggen op de grond met je benen omhoog (€40)
- 1 minuut rechtstaan en zitten (€40)
- 1 minuut muurzitten (€50)
- 1 minuut springen met je armen omhoog en omlaag (€50)
- 1 minuut sit-ups (€50)
- 1 minuut pompen (€60)

Met deze klusjes verdienen de leerlingen geld. Elke opdracht kan maar 1 maal gekozen worden.

Pimp je kamer - vragen

- Wie doet soms klusjes thuis? Wie van jullie krijgt daar soms geld voor?
- Welke klusjes zijn dat zoal?
- Wat doe je met het geld van de klusjes? Sparen of uitgeven?
- Als je later gaat werken krijg je een loon. Wat betaal je dan allemaal van dat loon?

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

BEL JE ARM

De leerlingen mogen een smartphone kiezen die past bij hun wensen en budget. Ze hoeven niet de volledige prijs te betalen, want hun ouders dragen 200 euro bij. Het resterende bedrag moeten de leerlingen zelf betalen.

Naargelang hun keuze van toestel, werking, uitzicht, ... moeten de leerlingen volgende bedragen bijleggen:

- Voor de Huawei: nog 50 euro extra.
- Voor de Samsung: nog 100 euro extra.
- Voor de iPhone: nog 200 euro extra.

Naast de keuze voor een GSM-toestel, moeten de leerlingen ook nog een bel- en surfwaarde kiezen:

- Je stapt mee in het gezinsabonnement. Je betaalt elke maand 15 euro aan je ouders. Daarmee heb je 5 GB internet, 30 belminuten en 200 sms'en.
- Je neemt een abonnement en betaalt 20 euro per maand aan de provider. Je krijgt hiervoor 6 GB internet, 30 belminuten en onbeperkt sms'en.
- Je kiest voor een prepaidkaart. Je betaalt 25 euro. Je krijgt 10 GB en 66 minuten bellen en onbeperkt sms'en.

Bel je arm - vragen

- Wie van jullie heeft al een smartphone?
- Waar let je op als je een smartphone kiest?
- Wie betaalt het abonnement? Of werk je met een kaart? Weet je wat het verschil is?
- Wat als je over je data gaat? Of per ongeluk een mms verstuurt? Wie betaalt dat?
- Hebben jullie een afspraak voor als je GSM stuk of verloren zou zijn? Wie betaalt dan een nieuwe?
- Wat verbruikt het meeste data denk je?
Streamen van video's en muziek
- Wat is het voordeel van wifi?
Op vele plaatsen aanwezig en gratis voor de gebruiker bv. sporthal, bib, school, ...

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

ZWEET JE RIJK

Zelfde oefening als punt 3.

- 1 minuut op je tenen staan (€30)
- 1 minuut op één been staan (€30)
- 1 minuut liggen op de grond met je benen omhoog (€40)
- 1 minuut rechtstaan en zitten (€40)
- 1 minuut muurzitten (€50)
- 1 minuut springen met je armen omhoog en omlaag (€50)
- 1 minuut sit-ups (€50)
- 1 minuut pompen (€60)

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

SPEELTIJD

Er zijn een heel aantal hobby's die de leerlingen kunnen kiezen.

Laat hen kennismaken met de hobby's door de illustraties 1 voor 1 te overlopen. Als de leerlingen de getoonde hobby graag willen beoefenen, schrijven ze het bijhorende bedrag op.

Na afloop tellen ze alle bedragen op en noteren ze het totaalbedrag op hun budgetplanner.

Speeltijd - vragen

- Hoeveel je betaalt voor een hobby is vaak moeilijk in te schatten: inschrijvingsgeld, kledij, kamp, materiaal, ... Heb je een idee hoeveel jouw hobby's kosten?
- Heb je een idee hoeveel je kledij kost die je nu aanhebt? Van schoenen tot trui; alles opgeteld?
- Betalen je ouders alles voor je hobby's? Of moet je soms al eens iets zelf betalen?

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

ZWEET JE RIJK

Zelfde oefening als punt 3.

- 1 minuut op je tenen staan (€30)
- 1 minuut op één been staan (€30)
- 1 minuut liggen op de grond met je benen omhoog (€40)
- 1 minuut rechtstaan en zitten (€40)
- 1 minuut muurzitten (€50)
- 1 minuut springen met je armen omhoog en omlaag (€50)
- 1 minuut sit-ups (€50)
- 1 minuut pompen (€60)

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

ENERGIE-WIJZER

Iedere leerling wordt uitgedaagd om energie-wijze keuzes te maken.

Op hun tablet is niet alleen een budgetplanner te vinden, maar ook een energiewijzer. Deze helpt de leerlingen nadenken over de meest energiezuinige keuzes.

Dit onderwerp bestaat uit twee verschillende deeltjes:

1. De persoonlijke energie-wijzer
2. Een hoek met energiewijze opdrachten

1. DE PERSOONLIJKE ENERGIE-WIJZER

De persoonlijke energie-wijzer is een formulier (op de achterkant van de budgetplanner) waarop de leerlingen verschillende keuzes moeten maken rond energieverbruik, bv. de keuze tussen een bad nemen of douchen. De leerlingen moeten hun voorkeur aangeven door het juiste bolletje in te kleuren.

- Blauwe bolletjes: Leerlingen die 3 of meer blauwe bolletjes inkleurden, maakten energie-kostelijke keuzes. Zij moeten €30 extra energiekost betalen (uitgave).
- Oranje bolletjes: Leerlingen die 3 of meer oranje bolletjes inkleurden, maakten energie-wijze keuzes. Zij ontvangen €10 als beloning voor hun zuinige levensstijl (inkomst).

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

2. HOEK MET ENERGIEWIJZE OPDRACHTEN

Naast de persoonlijke energie-wijzer is er ook een hoek met energiewijzende opdrachten. Hier kunnen de leerlingen verschillende activiteiten uitvoeren die hen bewust maken van energiebesparing en duurzame keuzes.

Deze opdrachten helpen hen niet alleen om te begrijpen hoe ze energie kunnen besparen, maar ook om te zien hoe ze door slimme keuzes geld kunnen besparen of zelfs verdienen.

DILEMMAS

Bij deze opdracht kiezen de leerlingen tussen twee opties per dilemma: een rode cirkel (energie-kostelijke keuze) en een groene cirkel (energie-wijze keuze). Ze hangen het token onder de optie die ze kiezen, om zo bewust te worden van energieverbruik.

ENERGIE-GRAFIEK

In deze opdracht ordenen de leerlingen verschillende toestellen en voorwerpen (bad, douche, vaatwas, wasmachine, etc.) op een grafiek volgens energieverbruik. Dit helpt hen te begrijpen welke apparaten meer of minder energie verbruiken.

De juiste volgorde is volgende:

1

2

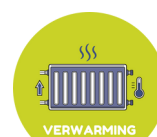
3

4

5

6

PROEF JE RIJK

Met deze oefening willen we de leerlingen laten stilstaan bij de dagelijkse kost van voeding en het aanbod van verschillende merken.

De leerkracht of maatschappelijk werker voorziet een proevertje (bv. chips, snoepjes, nootjes) van zowel een gekend merk (A-merk) als een niet-merk (wit product). Hiervan mogen alle leerlingen 'blind' proeven en vervolgens raden wat het merkproduct en wat het wit product is.

Elke leerling maakt nadien een keuze in boodschappen van merk of niet-merk op basis van de boodschappenlijstjes. Idealiter staan alle producten op een tafel, zo creëer je een echte winkelervaring.

Vraag de leerlingen om in te schatten wat de kostprijs is van alle producten, alsook wat het prijsverschil zou zijn tussen merk en niet-merk.

Vooraleer je de prijzen bekendmaakt, moeten de leerlingen hun keuze noteren op hun budgetplanner.

Proef je rijk - vragen

- Wat zien jullie als je naar de producten kijkt? Kleur? Naam?
- Welke merken ken je?
- Hoe ken je die? Via reclame?
- Welke producten wil de winkel graag dat jij koopt? Merken want die zijn duurder.
- Waar vind je de merkproducten meestal in de winkel?
Op ooghoogte, goedkopere producten zitten iets meer verstopt, onderaan of bovenaan het winkelrek.
- Zou je ook smaken wat het verschil is tussen de producten?
- Wat doen winkels zoal om jou te doen kopen?
Reclame, snoepjes aan de kassa, de geur van verse broodjes, proevertjes, ...
- Hoe kan je zorgen dat je alleen koopt wat je nodig hebt?
Boodschappenlijstje opmaken, niet winkelen met lege maag, ...
- Hoe wordt er thuis gewinkeld?

De leerlingen vullen het bedrag in op de budgetplanner.

NABESPREKING

VRAGEN NABESPREKING

- Hoeveel geld hou je over?
- Welke invloed hadden jouw keuzes op je budget?
- Hoe komt het dat er verschillen zijn met je medeleerlingen?
Startbudget + gemaakte keuzes hebben invloed op je budget
- Wat doe je met het geld dat over is?
- Waarom zou je geld sparen? Waarom niet?
- Waarvoor wil je sparen? Voor later? Of eerder voor iets concreet?
- Hoe zou je sparen? In een spaarpot of op een rekening? Waarom?

DE LAATSTE KEUZE

De leerlingen krijgen de keuze tussen een flesje cola van Everyday en een echte Coca Cola. Degene die kiezen voor een cola van Everyday krijgen er nog een zakje chips bij. Dit omdat dat samen nog goedkoper is dan een echte Coca Cola.

